

Presentació

En els anys vuitanta neix al Canadà un moviment traductològic que proposa una nova definició del paper de la traductora literària. Assumida la mort del subjecte, el concepte modern de cànon, la dissolució de les oposicions binàries i de les jerarquies i el sorgiment dels estudis no hegemònics i marginals, aquest moviment propugna fer visible el femení en traducció i resistir-se a la representació que els discursos dominants n'han fet al llarg dels segles. Les traductores feministes canadenques treballen, de vegades arribant a experiments lingüístics insòlits, amb nombroses traduccions literàries i articles reflexius sobre les seves estratègies translatives. A més del fèrtil debat que han generat les crítiques a favor o en contra del seu posicionament extremista, el cert és que aquestes teories i pràctiques, juntament amb les reflexions esparses d'Hélène Cixous i Gayatri Chakravorty Spivak, han estat l'embrió per a les noves propostes traductològiques des d'una perspectiva de gènere del nou mil·lenni.

El 9 i 10 de març de 2005, les IX Jornades de Traducció de la Universitat de Vic van acollir el primer Congrés Internacional sobre Gènere i Traducció en terres catalanes. El seu propòsit: establir un estat de la qüestió i obrir camí en aquest àmbit de coneixement.

Els articles reunits en aquest dossier són una reescriptura d'aquelles comunicacions. Luise von Flotow, pionera en la recerca sobre el gènere i la traducció, examina precisament l'evolució del cas canadenc. Dora Sales interrelaciona traducció, gènere i postcolonialisme, fent èmfasi en les valuoses aportacions teòriques de la crítica hindú instal·lada als Estats Units Gayatri Chakravorty Spivak. Meri Torras s'aproxima a la traducció des del comparativisme literari i elogia el paper que ocupa en aquesta disciplina. Maria González Davies ofereix una visió panoràmica del valor del gènere en l'educació mundial i presenta una activitat pràctica per tal de reflexionar sobre el gènere en les classes de traducció. Jordi Mas també aborda algunes propostes didàctiques sobre el gènere a partir de la sèrie japonesa d'animació *Ojamaho Doremi*. Els altres quatre articles se centren en diversos aspectes de la història de la traducció a Catalunya. Ramon Pinyol fa un balanç de les escriptores vuitcentistes que es van acostar tímidament a la traducció i convida a estudiar-les més a fons. Montserrat Bacardí se centra en la ingent tasca traductora d'Anna Murià i fa atenció en la seva escassa visibilitat. El meu article explora l'obra traductològica d'una altra escriptora ferma i sovint oblidada: Helena Valentí. Finalment, clou el dossier la semblança de Montserrat Abelló que Ricard Torrents va preparar en motiu de l'homenatge que li va retre la Universitat de Vic en el marc d'aquestes Jornades.